

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

16. szám.

Első évfolyam. 1862.

Aug. 15.

A debreczeni Szinügyegylet

közgyűlése jegyző-könyve

1862-dik évi Aug. 3-ról.

Jelenvoltak: Elnök Farkas Ferencz, Kiss Lajos, stb.

1. Elnök Farkas Ferencz a közgyűlést megnyitván, mindenek előtt a választmány egy évi működésére vonatkozó következő évi jelentés olvastatott fel:

Tisztelt Közgyűlés!

Midőn a debreczeni színügyegylet mult évi július 28-kán tartott közgyűlése határozatával az egyleti ügyek vezetésére kiküldött választmány, egy évi működése bezártával az egylet bizalmaért szives köszönetét nyilváníja: azon nyugodt öntudattal lép vissza, miszerint bármily csekély is az eredmény, melyet a kezdeményezés nehézségeivel küzdve elérnie sikerült, mit ily körülmények között, különösen az egyleti téren működésre nem kedvező közelebbi időszak alatt a kitűzött cél elérésére tehetett, a közügy érdekében megtenni el nem mulasztotta.

Ez alkalommal, midőn a választmány az egylet közgyűlésétől nyert felhatalmazást az alapszabályok értelmében leteszi, s a választmány újból alakítása iránt intézkedést kér: egyszersmind kötelességének tartja egy évi működésének folyamát és eredményét illetőleg, következőkben terjeszteni elő évi jelentését:

Mindenekelőtt az egyletnek a közhatóságok irányábani viszonyát érdeklőleg nem tartjuk fölöslegesnek megemlíteni, miszerint a mult évi novemberi események bekövetkeztével — midőn a helybeli cs. kir. rendőrbiztosság működését ismét megkezdette, — több más oly társulatokkal együtt, melyek létre jöttüket a rövid alkotmányos időszaknak köszönhatték — egyletünk is felszöllítatott, hogy miután törvényesen en-

gedélyezett egyleteknek csak azok tekinthetők, melyek az osztrák közigazgatási időszakban kihirdetett egyleti rendszabály értelmében felsőbb megerősítést nyertek: ha egyletünk működését megszüntetni nem kívánja, alapszabályai megerősítéseért felsőbb helyre folyamodni köteles.

Miután a választmány ezen egylet működését a színészet állandósítása érdekében igen fontosnak, s annak habár csak ideiglenes felfüggesztését is, — oly időszakban, midőn az állandó színház létrejöttére közel kilátásunk van — csaknem erkölcsi lehetetlenségnek tartotta, annyival szükségesebb volt a körülmények hatalma előtt meghajolva a szükséges engedélyért folyamodni, mert ismerve a helyi viszonyokat meg volt győződve arról, hogy a netalán megszakasztandó egyleti működés folytatása, bármily kedvező időszak beálltával kétszeres erőfeszítés mellett is alig leendett eszközölhető.

Az elnökileg tett lépések folytán, az egylet további működésére a m. kir. Helytartó Tanács részéről a szükséges engedély nemcsak megadatott, sőt f. évi februar hóban hatóságilag értésre adatott a választmánynak, hogy az ideiglenes kormányzat tartamára érvényesített kivételes rendszabályokkal, csupán a közjogi surlódások megszüntetése céllozttatván: társadalmi célok elérésére alakult egyletek működését akadályozni a kormánynak nemcsak nem szándéka, sőt azok üdvös jótékonyágát ohajtja is.

Azonban már f. évi május hóban a fennebb említett hatósági közlés oda módosított, hogy miután több az országban működő egyletek eljárása a kormányhatóságoknál azon aggodalmat keltette, mintha azok tevékenysége alkalmilag a közjogi viszonyoknak a kormány irányától eltérő fejtegetését sem kívánna kizárni: felsőbb helyen elrendeltetett, hogy jövőre egyleti gyűlések csak előleges bejelentés után, hatósági biztos jelenlétében lesznek tarthatók.

Továbbá a mi a választmány személyzeti viszonyait illeti, minthogy néhány tagja, különösen az utóbbi időszakban, a közreműködéstől teljesen visszavonult, Popper Alajos egyleti jegyző pedig — időközben arról győződve meg, miszerint mint gyakorló jegyző

teendőit oly pontossággal mint ohajtotta, legjobb akarral sem végezheti — ezen megbízatás aluli feloldoztatását kérte: hogy az ügykezelés szakadást ne szenvedjen, választmányi póttagokul Molnár György, Oláh Károly és Kerekes József egyleti tagok hivattak meg, Popper Alajos leköszönt egyleti jegyzőnek pedig addigi buzgó működéseért jegyzőkönyvileg köszönet nyilvánítván, addig is mig utódja közgyűlésileg elválaszthatnék, a jegyzői teendők ideiglenes ellátásával ujonnan választott póttag Kerekes József bízott meg.

Ezek előre bocsátása után, az ügy érdemére átvérve előterjesztjük, hogy mig egyfelől a választmány az itt működött színésztársulat helyzetének biztosítására lehetőségig mindent elkövetett, másrészlől a vidéki színészet fejlesztésére, s általában a magyar színügy — s irodalom érdekében czélszerű intézkedések sem kerültek ki figyelmét.

A mi először is a helybeli színészet biztosítását s lehetőleg állandósítását illeti: a választmány evégre kiküldött tagjai erélyes és buzgó közreműködésének oly eredményt sikerült kivívni, mely — tekintve a mult évi súlyos körülményeket, midőn a katonai adó-behajtással terhelt városi lakosság legnagyobb részének anyagi helyzete érzékenyen megrendült — elég kedvezőnek mondható, mert mig köztudomás szerint előbbi időkben jól szervezett színtársulatoknak is Debreczenben egy bérletre 70 szártszéknél többet biztosítani soha nem sikerült, s a bérlők száma már a második bérlETFolyamra 10—15-re szállt alá, mult évben a 6 bérlETFőlből állott egész idényre 20 páholy, 30 fámlasszék, 72 zártszék s 30 erkélyülés volt biztosítva.

A választmány a bérlETFő összegeknek behajtása s átadása iránt is intézkedett, mi által a társulat igazgatósága sok kellemetlenségtől mentesítve volt.

Ezen kívül tagadhatlan, miszerint a színügyi egylet alakulása által a színészet pártolásának kedvező lendület adatván, s tekintélyesebb egyének kirtartása által a közönségnek eddig a színészettel jóformán nem is ismerős osztálya a színházba vonatván, a színházlátogatók száma eddigelé városunkban nem is remélt terjedelmet nyert, s nem tartózkodunk kimondani, hogy ha a színtársulat igazgatósága, áldozatkészsége és díeséretes igyekezete mellett a helyi viszonyok kellő ismeretével is bír, s a körülményekkel e részben ismerős választmány erkölcsi befolyásának több tért engedvén, működése közben olykor-olykor tapintatosabb eljárást követ: még sokkal fényesebb eredmény lett volna elérhető.

Továbbá, hogy a színtársulat anyagi helyzete lehetőleg biztosítva legyen, megkereste a választmány a városi hatóságot, még azon időben, midőn az alkotmányosan választott tanács és képviselő testület mű-

ködött, hogy — tekintve azon körülményt, miszerint a színészetnek ily népességű s vagyoni helyzetű városban állandósítása, oly nemzeti közös ügy, melynek valóstására a haza a várostól, mint erkölcsi testülettől is helyzetéhez mért áldozatot méltán várhat, — az itt működő színtársulatot anyagi segélyben részesíteni sziveskedjék. Mely megkeresés folytán hatóságilag elrendeltetett, hogy a színlapok az igazgató papírjára, a város nyomdájában folytonosan díjmentesen nyommassanak; s ezenkívül octobertől márcziusig hat óra, a társulatnak a városi pénztárból havonkint 200 frt. segély fizetessék. A kiszabott idő leteltével az ideiglenes kormány által szervezett jelenlegi városi hatóságnál ugyancsak a választmány eszközölte ki, hogy a 200 frt havi segély még april óra is kifizetessék.

Es így a társulat 11 havi itt működése idejére a nyomdai költséget legcsekélyebb számitással 800 frtra téve, látni való, hogy azon segély, melyben a választmány közbenjárása folytán a társulat a városi közös vagyonból részesült: mintegy 2200 frtra tehető, mely összeg a mostani viszonyok között, midőn a város zilált pénzügyi helyzete daczára is egy 150,000 forintba kerülő diszes színház építési költségeit viseli, igen tekintélyesnek mondható.

Hogy a működő színtársulat előadásai minél változatosabbakká tétetvén, a bérlő közönség kirtartó buzgalma megfelelő figyelemmel viszonoztassék, a nem rendes bérlő közönség érdekeltsége pedig fokoztatván, a napi jövedelem a tetemes kiadással sulygyenben tartassék: arra is figyelmet fordított a választmány, hogy időnkint idegen vendégművészek nyeressenek meg, s e czélből a nemzeti színház kormányzó választmányával nem csak levelezés utján, hanem egyik Pestre küldött tagja által is érintkezett; azonban csekély eredménnyel, a mennyiben a nemzeti színház kormányzója, az intézet személyzetének akkori viszonyaira hivatkozva, több elsőrendű művész szabadságolása iránti kérelmünket nem teljesíthetőnek nyilvánította, jövőre nézve azonban biztató ígérlet tett, hogy a választmány időnkint hozzá intézendő ily megkereséseinek a körülményekhez képest szives készséggel engedend.

A mi már a választmányának általában a színügy s irodalom s közelebb a vidéki színészet fejlesztésére irányzott működését illeti: e tekintetben első helyen megemlitendőnek tartjuk a színügyegylet mint kiadó által alapított Hortobágy czimű hetilap viszonyait.

A választmány ugyanis nagy hiányát érezvén egy oly közlönynek, melyben az egylet működési körét érintő s az ügy fejlődésére jótékonyan ható felszóllamlások megjelenhetnének: ugy az egylet ügyének, mint a helyi érdekeknek, s általában a hazai irodalomnak jó szolgálatot vélt tenni az által, hogy kirsérletképen, nevezett lapot — mint saját közlönyét —

Illéssy György szerkesztése mellett mult évi november hóban, háromszor megjelenő folyóirat alakjában megalapította, később pedig ugyanannak f. évi májushó elejétől fogva hetilappá alakítására a hatósági engedélyt kieszközölte.

Hogy ezen hetilapnak, — mely a színügyegyletre vonatkozó közléseken s színbirálatokon kívül egyéb ismeretterjesztő s hazai és helyi érdekű cikkeket is tartalmaz, s mint ilyen a választmány befolyásától függetlenül szerkesztetik, — mennyiben sikerült programjában kitűzött feladatát megoldani, arról itélni a választmány hatáskörén kívül esik. Annyi biztosan állitható, hogy azon cél, melyért főképen alapított, el van érve; — az is tagadhatlan, hogy szellemi iránya a közönség hangulatának megfelelő. Sőt hogy egy vidéki lap azon főkellékének, hogy a közel vidéki események főbb mozzanatának hű tükre legyen, lehetőségig megfelelni törekedett, azon körülmény eléggé tanúsítja, miszerint működése a fővárosi lapok által talán más vidéki lapok fölött kiváló figyelemmel kísértetik.

Mindezen körülményeket s különösen az egylet érdekeit figyelembe véve tehát csak sajnálni lehetne, ha ezen lapot a kísérleti év elteltével megkellene szüntetni.

Mely körülmény pedig, ha a közönség által nagyobb mérvben nem pártoltatik, könnyen bekövetkezhetnék, amennyiben előleges számítás szerint az év végével, a némileg növekedő pártolás mellett is, ha nem nagyszerű de mindenesetre oly hiányra lehet kilátás, melynek évenkénti állandó fedezését az egylet, esekély pénzerejéből más hasonlóul fontos szükségletek fedezésének háttérbe szorítása nélkül alig teljesíthetni.

Hogy ezen kellemetlen eshetőség elkerültessek, czélszerű lenne ha a közgyűlés határozatilag kimondaná, hogy az egylet minden tagja, ezen egyleti közlőny pártolására a jelen közgyűlésre vonatkozó közlést tartalmazó szám megküldésével felkéressék.

Arról is gondoskodott a választmány, hogy ha netalán a szintársulat állandó itt működése a közönség erejét kimerítené, s az év bizonyos szakára más vidékre távozásának szüksége állana elő, legyen a társulatnak oly állomása, a hol biztos pártolásra számíthatva, anyagi helyzete veszélyeztetve ne legyen. E végre a választmány egybeköttetésbe lépett több nagyváradi lelkes ügybaráttal, kik az indítványt erélyesen fölkarolván, színügyi-egylet alakítása, s ideiglenes színház építése iránt a lépéseket azonnal meg is tették. Azonban a közbejött politicalai változások folytán, az e részbeni tárgyalások ellankadván, eddigelé az indítvány ohajtott sikert nem arathatott, s így a 11 hónapig itt működött szintársulat a nyári szinidényt Szathmár és N.-Károly városokban töltötte.

Hogy az egylet a szinirodalom fejlesztésére irányzott feladatának is megfelelően, egy sikerült vigjátéki pályamű díjazására 50 darab aranyat oly kikötéssel tűzött ki, hogy a pályadíjazandó mű a szerző tulajdona maradván, csupán annak a debreczeni szinpadon díjmentesen leendő adatását legyen köteles megengedni.

Ezen jutalomra pályázott 31 mű.

A beérkezett művek, miután a kinevezett bírálók által átvizsgáltattak, — előre bocsátott elhatározás szerint szinpadra levén hozandók, hogy a közönség ítélete is figyelembe vétethessék — a szinpadra hozhatók a társulat igazgatóságának átadattak; s bárha azok előadására a határidő már ki is volt tűzve, az előadásnak el kellett halasztatni, minthogy a rendőrhatalóság az osztrák közrendtartási szabályokra hivatkozva, csupán oly műveket nyilvánított szinpadra hozhatóknak, melyek előadhatására az országos hatóság részéről engedély adatott.

Fel kellett tehát az előadásra kitűzött pályaműveket terjeszteni, s minthogy az azok szinrehozatalára vonatkozó engedély csak akkor érkezett meg, midőn a szintársulat néhány nap mulva Szathmárra volt távozandó, az előadást a társulat visszaérkezéseig ismét el kellett halasztani.

Most már a társulat visszaérkezvén, a pályaművek szinrehozatala, s a jutalom oda ítélese iránt rövid időn intézkedés fog tétethetni.

Intézkedett a választmány az iránt is, hogy az egylet könyvtára megalapittassék.

E cél elérése tekintetéből eddigelé következő lépések tétettek.

A választmány megkeresése folytán megküldött a nemzeti színház könyvjegyzéke, s több darabok lemásoltatása is megengedett.

Két dalmü, u. m. a Bájital és Alvajáró az egylet költségén megszereztetett.

Morvay József 150 darab szinművet tartalmazott könyvtára 60 frton megszereztetett.

Bibok Lajos szerző „Juliska“ czimű népszinművét a könyvtár részére megküldötte.

Hogy a könyvtár a Kisfaludytársaság által kiadandó s csupán az egyletbe lépés által megszerezhető művek birtokába juthasson, a részvénydíj úgy a mult, mint a f. évre is befizettetett.

Az Arany János által szerkesztett „Szépirodalmi figyelő“ járatása elrendeltetett, valamint az is elhatározott, hogy egy magyar nyelvtan, s a magyar akadémia szótára is füzetenként megszereztessek.

Ezenkívül, hogy a könyvtárban azon művek is meglegyenek, melyek tanulmányozása a magokat pályájokra tudományosan képezni kívánó színészeknek elkerülhetlenül szükséges, a könyvtárnak ily irányban gyarapítása is végzésileg kimondatott; s hogy az ily

művek megválasztása czélszerűen eszközölthetessék, s csekélyebb belbecsű művek megrendelése által, nélkülözhetlenebbek megszerzése háttérbe ne szoríttassék: Egressy Gábor nemzeti színházi tag s választmányunk tiszteletbeli tagja bizalmasan felkérte, hogy e részben az egyletet, mint szakértő tanácsolni sziveskedjék. A választmány e részbeni további teendőit illetőleg Egressy Gábor urnak közelebb megérkezendő válasza lesz irányadó.

Továbbá egy évi működésünk folytán azon meggyőződésre jutván, hogy városunkban a színészet állandósítása csak úgy lesz elérhető, ha az itt működő színtársulat ügyei a helyi viszonyoknak megfelelőleg intézettek, mi pedig a választmány e részbeni állandó befolyása nélkül alig lenne elérhető, szükségesnek látta a választmány, a tisztelt közgyűlésnek egy részletesen kidolgozott s az egylet és a színigazgató különös viszonyait körvonalazó javaslatot helybenhagyás végett előterjeszteni; mely külön jelentés alakjában előterjesztendő javaslatot van szerencsém a közgyűlés különös figyelmébe ajánlani.

Végre azon buzgó ohajtástól vezéreltetve, hogy egyletünk tevékenysége az új egyleti év folytán ne csak ne lankadjon, hanem új erők hozzá járultával minél nagyobb terjedelmet nyerjen, f. évi májushó végével egy felhívást bocsátottunk közre, melyben az egylet célját, s eddigi működése eredményét főbb vonalakban részletezván, úgy a helybeli mint vidéki közönséget egyletünk lelkes pártolása iránt megkerestük.

Az eredmény különösen a vidékről beérkezett aláírási iverk után ítélve eddig sem mondható kedvezőtlennek, s miután a helyben kiosztott iverk nagyobb része ismételt felhívás daczára sem érkezett be, az pedig hogy helyi ügyünk pártolásában helybeli lakos társaink, a vidékiek által magokat tulszárnyaltatni engednék, fel sem tehető: bizton remélhetjük, hogy a végeredmény a múlt évinél csekélyebb alig leend.

Mindenesetre czélszerű lenne a kibocsátott iverk beküldésére az illetőket közgyűlésileg is ismételve felszólítani.

Végre az egylet pénzügyeinek jelenlegi állását következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

186 $\frac{1}{2}$ -dik évre befizetett 320 egyleti tag 576 frt.

Az egylet könyvtára gyarapítására felajánlott a gőzmalom társulat 200 frt.

Ugyanazon célra a takarékpénztári társulat 100 frt.

Kamatokból bejött 12 frt. 90 kr.

egy évi összes bevétel 888 frt. 90 kr.

Kiadatott

1862. juliushó végéig:

Pecsétnyomóért 3 frt.
Két dalmü megszerzésére 70 frt.
Bérlethiány pótlására 78 frt.
Tíz darab lemásolására 32 frt.
Apróbb szükségletekre 32 frt. 62 kr.

Összesen: 215 frt. 62 kr.

és így a folyó évi julius elejével kezdődött 186 $\frac{3}{4}$ -dik egyleti évre át jött pénztári maradvány 673 frt. 28 kr.

Folyó évre aug. 2-ig befizetett 279 tag 456 frt.

Igari birtokos Pappszász Ignác ur örökös alapítványul adott 20 frt.

Összesen: 476 frt.

mely összeghez hozzá számítottván a múlt évi maradvány 673 frt. 28 kr.

f. évi összes bevétel lesz: 1149 frt. 28 kr.

Ezen összegből juliushó folytán kiadatott

Könyvtár gyarapítására, nyomdai és posta költségre, s irodai szükségletekre 112 frt. 96 kr.

és így mai napon van az egyletnek kész pénze 1036 frt. 32 kr.

mely összegből egy ezer azaz 1000 frt. a takarékpénztárban van kamatozólag elhelyezve.

Ezenkívül van az egyletnek egy 161 darab szín- és 2 dalmüvet tartalmazó könyvtára.

Ennyiből áll egy évi tevékenységünk főbb mozzanatainak vázlata, s midőn ismételve kijelentjük, hogy a helyzet és kezdeményezés nehézségeivel küzdve többet és nagyobb sikerrel legjobb akarat mellett sem tehattünk: azon buzgó ohajtással rekesztjük be jelen évi jelentésünket: vajha városunk tisztán magyarajku s minden szépre és jóra fogékony lakossága, ezen nem csupán nemzetiségi, hanem közművelődési tekintetben is fölötté fontos ügy körüli áldozatkészségével minél fényesebben bizonyítaná be a hazai közönség előtt, hogy a magyar elem, mely az anyagi küzdelmek közt századokon át méltó bajtársa volt a közös haza földjén élő többi testvér néptörzseknek, átértve helyzetét, s fölfogva a végzet által számára kijelölt hivatást, a szellemi téren is képes első sorban lobogtatni a haladás zászlaját.

Ezen egész terjedelmében jegyzőkönyvbe igatandó jelentésből örömmel értesülvén a Közgyűlés az egylet ügyeinek a fennforgó körülményekhez képest kedvező állásáról, a lelépett választmány által tett intézkedések fölötti meglegedését jegyzőkönyvbe igatandó határozta.

2. Az évi jelentés felolvasása után szóba hozatván, miszerint ezen eddigi tevékenysége után ítélve és a hazai közművelődés érdekében üdvösnék mondható, s nagyobb pártolás és czélszerű kormányzat mellett a magyar színészet fejlesztése körül jelentékeny szerepre hivatott egylet eszméjének megpendítéseért, az egylet leköszönt elnöke **Farkas Ferencz** ur a közönség elismerését méltán kiérdemelte:

A közgyűlés, eddigi elnökének buzgó közreműködéseért szives köszönetét nyilvánítván, egyszersmind egyhangulag elhatározta, hogy az üdvös eszme indítványozása s az egylet megalapítása körül szerzett érdemei jegyzőkönyvbe igtattassanak.

3. Ezután az egylet nevében működő személyzet leköszönése által üresedésbe jött állomások szótöbbség utjáni betöltése, s a kormányzó választmány újból alakítása képezvén a közgyűlés első teendőjét, **Kis Orbán János** egyleti tag kéretett föl, hogy a választási eljárás tartamára az elnöki széket ideiglenesen foglalná el;

Ki is a közkivátnak engedve mint korelnök ügyelt fel a tisztújítási választás szabályszerű folyamára.

A választók által betöltött szavazati iver nyilvános felolvasatván, a szavazattöbbség szerint hozott eredmény folytán közetkező névjegyzék rendeltetett jegyzőkönyvbe igtattatni:

Választmányi tagok: **Csanak József, Kerekes József, Farkas Ferencz, Kacskovics Iván, Kiss Sándor, Komlóssy Imre, Komlóssy Lajos, Laky Lajos, Oláh Károly, Illésy György Borsos Ferencz, Popper Alajos, Simonffy Imre, Szabó Bálint, Veres László, Hannig Mátyás, Simonffy Sámuel, Fráter Imre, Rác György, és Alibán Mihály.**

Póttagok: **Szepessy Antal, Ármós Bálint, Harányi Gábor, Telegdi László, Markos Péter, Vincze Viktor Gelenczei Pál, Márton László, Molnár György, Orbán Pető, és Spitzer Jakab.**

4. A tisztújítási eljárás befejeztével ujonnan választott Elnök **Kiss Lajos** elnöki székit elfoglalván, indítványára:

A mult évi számadás átvizsgálására **Alibán Mihály** és **Laky Lajos** egyleti tagok oly hozzáadással küldettek ki, hogy a vizsgálat eredményére vonatkozó észrevételeiket, annak idejében szükséges további intézkedés végett a választmánnyal közöljék.

5. A felolvasott évi jelentésben több rendbeli javaslatok terjesztetvén elő, melyek Közgyűlési intézkedést igényelnek;

Ezekre nézve határozatott:

1. a **Hortobágy** hetilapnak mint az egylet közlönyének, de különben is helyes irányát tekintve a vidéki időszaki irodalom gyarapítása érdekében pártolásra érdemes lapnak fenntartása iránt előterjesztett javaslat a közgyűlés élénk helyeslésevel találkozáván, kimondatott, hogy annak pártolására az egylet minden egyes tagja felkéressék, továbbá

2. az évi jelentésből arról értesülvén a közgyűlés, hogy ugy a helybeli lakosok közt szétoztott, mint a vidékre szétküldött aláírási iver nagy része ismételt sürgetés daczára mai napig sem küldetett be: miután az iver beküldéséveli késlekedés legtöbb esetben feledékenységnek tulajdonítható, elhatározatott, hogy az ivtartók az eredmény mielőbbi közlése iránt, a közgyűlés nevében még egyszer megkerestessenek.

3. Hogy a **Hortobágy** hetilap pártolása és a még hiányzó aláírási iver beküldése iránt az egyleti tagokhoz, s ivtartókhoz intézendő felszólítás külön ki nyomatása által okozandó költség lehetőleg mérsékeltessek, elrendeltetett, hogy az a **Hortobágy** azon számanak szétküldése által eszközöltessék, melyben a jelen közgyűlés eredményére vonatkozó közlés közzé fog tétetni, hogy ily módon a lap alakjával és irányával még nem ismerős egyéneknek, egyuttal a lappal megismerkedésre is alkalom nyujtassék, magátél értetvén, miszerint a lap szerkesztőségének ezen eljárás által okozandó költségek, az egylet pénztárából lesznek megtérítendők.

4. Az évi jelentésből arról is értesülvén a közgyűlés, miszerint **T. Igari** közbirtokos **Pappszász Ignác** ur, 20 frt. lefizetésével az egylet részére oly örökös alapítványt tett, melynek kamatja az évi tagdíjjat fedezi, elhatározatott, hogy az egylet iránt tanusított ezen lelkes pártolásért a közgyűlés köszönete jegyzőkönyvbe igtattatván, erről említett alapító ur az egyleti közlöny utján értesíttessék.

Egyszersmind ez alkalommal határozatilag kimondatott, hogy ha netalán jövőre az egylet tagjai által örökös alapítványi összegek ajánlatnáának, az ily cím alatt beveendő, 20 forintnál azonban semmi esetre sem csekélyebb összegek az egylet számadásában alapítványi töke rovat alatt lesznek bevételebe igtatandók, s oly formán kezelendők, hogy ezen összegeknek csak 6% kamata lesz kiadások fedezésére az évi költségvetésbe felvehető.

Az alapítványi összegek bevétele körüli eljárást illetőleg, az alapító részére azon könyebbség is engedményeztetett, hogy e részbeni világos kívátnatára az azon egyleti évre már befizetett részvény díjja az alapítványi összegbe betudható. — Végre

5. Az egyleti könyvtár gyarapítása az egylet egyik legfontosabb feladatának tekintetvén, a választmánnyal azon utasítás adatik, hogy időnként alkalom-

szerűleg oda hatni törekedjék, hogy részint az egylet tagjai, részint az ügy iránt érdeklélők s rokonszenvvel viseltető lelkes pártfogók az egylet könyvtárát czélják megfelelő könyvekkel gyarapítani sziveskedjenek.

6. Olvastatott a lelépett választmánynak, az egylet és a működő szintársulat igazgatósága közti kölcsönös viszony körvonalazása iránt előterjesztett javaslata.

A felolvasott javaslat egész terjedelmében elvileg elfogadtván, annak foganatosítására a választmány oly kijelentéssel hatalmaztatik fel, hogy ha a gyakorlati kivitel közben nem lényeges részeknek módosítását látná czélszerűnek vagy elkerülhetlenül szükségesnek, a kellő változtatásokat, a közgyűlés nevében, saját hatáskörében is eszközölhesse. Csupán a városi hatósághoz intézendő megkeresésre vonatkozólag látja a közgyűlés szükségesnek határozottan megjegyezni, miszerint nem tartván czélszerűnek a városi hatóságnak az állandó színészeti körüli teendőit illetőleg irányadólag lépni föl, elegendőnek látja, ha a javaslat e tárgyra vonatkozó részletei a szóban forgó megkeresésben csak ohajtásképen lesznek kifejezve.

7. Indítvány tételvén az iránt, hogy az egyletet pártoló más vidékeken lakó lelkes hazafiak közzül tiszteletbeli választmányi tagok választassanak:

Ezen indítvány közhelyesléssel találkozott s a választmány tiszteletbeli tagjaik elválasztattak: **Bobus János, gr. Desewffy Emil, Egressy Gábor, Pappszász Ignác, b. Podmaniczky Frigyes, Szigligeti Ede, Tisza Kálmán, és Zoltán Ferencz** urak.

8. Végre a közgyűlés berekesztése alkalmával, közmegegyezéssel

Elhatározottat, hogy e közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítése, időnyerés tekintetéből a választmányra bizassék.

Kerekes József mk.
egyleti jegyző.

Az Isten áldása.

Átalában véve gazdászaink immár azon ponton állnak, melyen meghatározni képesek idei működésük eredményét, sikerét. Bőnek nem állíthatjuk határainkon a buzatermést, azonban egyremásra 5—6 magra bátran tehetjük. A közel vidék ennyit sem mutathat fel. Így például Nádudvar és Szoboszló földje, közép számítás szerint 4.—Derecskeé 3—4 (sőt hol a jég garázdál-

kodott: 1.) Tépeé 5, — Szováté 4—5 maggal jutalmazta a földmivelőt. A természet e mostohaaságát azonban szelidített azon kedvező körülmény, mely némely közel vidéknek osztályrészült jutott. Ott van például Ótomány, Székelyhid, Diószeg, Janka, Vajda, Pocsaj, Gyapoly (puszta) sat. hol 10—12 magot takarítottak tárba a gazdák. A kolompér — mely gabnászükségben nagy jelentőségű táppótlék — szinte nem tenyészhetett a nagy szárazságban úgy, a mint kellett volna; a honnan a jelen vásár alkalmával is az ugynevezett Lőrincz kolompér egy p. mérőnyi zsákkal 1 frt 20—30 krajczárjával kelt.

A tengeri vetések a közelebbi nedvesebb napokon újraéledtek egy kissé; a múlt hétfői nagy szél azonban sok helyen földre hajtá a tengeri szarát. Legjobb hatást vehetni észre az Ondód belső részein, a Szepesen és a Macs-hajlásaiban; jóval kevesebbet a Hegyesen és az Elepen.

Lábas jószágokat tartó és tenyésztő gazdáinknak nem csekély gondot ad, takarmány szüke miatt a kiteleltetés. Marháink számára ugyan majd csak lesz tengeriszár, árpaszalma sat. de bezzeg juhaink, birkáink s lovaink nem oly könnyen érik be ily frugális tápszerrel. Sarjuszénához is csak folytonos esőzés után lehet reménységünk, mert e szárazság alatt a fű, mi szénát képezne, jóformán elsült még a kedvezőbb fekvésű kaszálók — a hajlásokban is; a vadkapor és katangkóró emelvén magasra fejtét a réteken, mely a boglyát tölti ugyan, de sovány tápszer. Az annyira hasznos és jövedelmező állattenyésztés érdekében czélszerűnek vélem itt azon póttakarmányt megemlíteni s termesztésének módját előadni, mely az őszi évszakot tekintve, még az idén legnagyobb sikerrel tenyészíthető. Ez a csibehúr (spergula sativa), melyet szakértők, a vörös virágú lóherével azonos jóságúnak tartanak. 1600 □ öles holdra körülbelül egy vékányi (40—50 font) kívántatik meg, mely az egyszer fölshántott s beboronázott tarlóföldben, 6 hét leforgása alatt nemcsak kikél, de annyira fölnő, hogy kaszálásra alkalmas. A csibehúr magvának mázsája megszereshető 36 frtjával a helybeli kertészeti esarnok ügynöksége

utján, hová gazdáink e tárgyban bátran fordulhatnak. Kisebb mennyiség is megszerezhető e magból, fontonkint 35 krajczárjával. Ne tétováz-zanak tehát sokáig marhatenyészlőink, hanem szántassák föl tarlóföldrüket mielőbb és vessék be csibehurral. D. E.

Közélet.

Midőn*) a kereskedő országos vásár napjain kereskedőtársa szomszéd boltjaiban látogatásokat tenni képes, gyöngé a vásár, s eszembe jut az öreg Palóczynak egy pár évtizeddel a pozsonyi országos vásárra tett azon megjegyzése „embertelen vásár.” Ugy látszik, debreczeni országos vásáraink évről évre mindinkább összébb mennek, s kénytelenkelletlen is bekövetkezik a sokak által rég ohajtott idő, hogy a vásárt a városba behozni legjobb lenne. Mi történnék akkor a külső vásár helyével, az idő és körülmény legjobb tanító. Volt ugyan most vásárcor elég ember, de vevő kevés, kivált a nélkülözhető cikkekkel illetőleg; a köznép különösen nagyobb számmal jött be a vidékről, mit a szekerek tömege bizonyított. Nem hallgathatom el észrevételeimet a szekerek rendetlensége miatt, sok átjárót egészen elállottak, ott fogta ki ökrét lovát kiki, hol jónak látta, ott etette itatta az utca közepén; ott az egyházkerületi közgyűlésre menőknek kellett nagyokat kerülni, az emlékkert helyét elfoglalt szekerek, s barmok miatt, — itt a templomba menni kívánó alig hatolhatott keresztül a kis és nagy teknők barrikád-jain, s mielőtt az Isten házába juthatott, fülét a már fölpalinkázott oláhzigány hegedűje recsegése tölté be épen nem szent hangzatokkal; — a templom párkányjárdája meg volt támogatva nagy mosóteknőkkel, más oldalon dunyhák és párnák sokaságával, ellátván a tért és zugokat szeméttel és undoksággal. — Nem lenne ártalmas, heti, de különösen országos vásárok alkalmával, midőn a tolongás nagyobb, rendet hozni be az árulók soraiban, vonó marhákat az utcákon s piaczkokon nem kellene engedni, hogy naphosszant ott álljanak, s a jövésmentést gátolják; különösen a templomok környékét a rongálástól s szeméttől megkímélni illendő volna. — A baromvásár sem tartozott a jók közé, — ló volt elég, de vevő minél kevesebb. — Dinnye, gyümölcs

*) Fogadjon el Sz. ur egy kis gyöngé protestatit a mult számban tett megjegyzésére: én Aristidest nem bálványozom, s bár mondottait jobbra keserűn igazaknak találom, részemről a hibák, hiányok fölfedését, a rossz megtámadását durva módon tenni képes nem lennék. —

mindenütt nagy mennyiségben adatott s vásároltatott. Legnagyobb örömünkre szolgált, hogy a vásár alatt nyílt meg a kertészegylet csarnoka. Szokás már nálunk, hogy az uj s ismeretlen után nem nagyon rajongunk, innen magyarázható az, hogy bár az illetők a gyümölcsstenyészteket kellő időben fölszólíták a megnyitást kiállításaiikkal minél fényesebbé tenni, aránylag igen kevés kiállító járult ahhoz; — mind a mellett a kiállítás a kezdetet tekintve kielégítőnek mondható, s dicséretére válik a rendezők szorgalmának s ügyességének. Ha meggondoljuk, hogy Debreczenben annyi szép és nemes gyümölcs van, nagyon ideje volt, hogy legyen egy hely, hova az öszpontosittassék: ideje, hogy ugy a helybeli, mint az idegen biztosan mehebben legalább egy helyre, hol szép és izletes gyümölcsöt mérsékelt áron kaphat, s nem kénytelen a kofák rondaságaival megelégedni. — Undorító az, ha felgondolja az ember, minő procedurán megy keresztül a kofakézre került gyümölcs, míg a gyümölcsöt nem terjesztő asztalára jut. Már magábanvéve az a teknő, mely a gyümölcsöknek gyönyörű tárházaul szolgál, megérdemelné, hogy a ponyvairadalomban mesterileg megénekelteknék. — Megvették az ily teknőatyafiak nagy részét még a század elején; hej ha beszélni tudnának, elregélhetnék, mennyi kisded s hulla fűrésztetett meg bennök, mennyi szennyes ruha nyerte vissza szappanlúgos fürdőjében vasárnapi fehérségét, — mennyi hurka mosatott meg bennök, hány-szor szolgáltak kenyérkovászul, hány-szor itta belőlök a kezes házi malacz a darát s moslékot, míg végre ugyancsak bennök felbonczoltatott; ily sokféle használat után meg sem mosva, meg sem tisztítva, hasadásaiban néhány cigányeszkába s szemeten fölszedett zsiros kalapdarab odaillesztése által kijavitva, kivetettek a piaczk kellő közepére, hogy megrakattassanak az árpával érők, cseresznye, meggy, mórabóra, baraczk, szilva, s testszinkörték legióival; — kissé undorító, de igaz! — Ehez járul még, hogy az ily gyümölcs tisztán nem tartatik, bele markolász mindenféle tiszta és tisztatlan kéz, ott süti a nap, ott veri az eső, ott éri a hó és fagy, — ott lepi a légsereg s más szemtelen faja a férgeknek bogaroknak, felette végzi reggeli toilettjét a kofa, beleharapdal kedves unokája sat. Talán, de csak talán a gyümölcsárulók kofasereg is meggondolkozik, ha látja, hogy a jobb s nemesebb fajú gyümölcs, tisztán megtörölgetve, csinosan rendezve, a gyümölcs csarnokban kelendőbb, mint az ő undok teknője öbléből kikerült keverék; talán akad először egy kettő, később több, s lehet többen együvé állva, kik piaczi helyeikre a mostan fényüzésül tekintett, abroncsra illesztett rongyos gyékény s piszkos teknő helyett, legalább egy párkányzott asztal-

kát, később egy kis izletes s nem sokba kerülő deszka sátorokat készíttetnek, hol gyümölcsseiket s magokat is az esőtől, melegtől, hidegtől inkább megóvhatnák, s gyümölcsseiknek tisztábban s izletesebben elrendezésével bizonyosan több hasznot aratnának. A kofacész, melynek sok vagyonosabb tagja van, gondolkozhatnak, s ahoz érték tanácsát kikérve okosodhatnak. — N. N.

Említve volt már e lapok hasábjain, hogy Poszdech József pesti szabadalm. fűvőgyárnok és nagyszerkovács azon nagy harangot, melyet a debreczeni egyháznak I-ső Rákóczy György fejedelem 1636-ban öntetett s 1637-ben városunkba küldött, s mely e század elején tűzvesz alkalmával a toronyból lezuhanván, megrepedt, kiigazítás végett fölvállalta. — Ezen állapotában f. év Julius 23-kán d. e. 11 órakor húzatott meg e harang utolszor. Ekkori észlelések következők voltak: huzása alatt a torony legfelsőbb emeletébe helyezett üvegben a víz nemcsak remegett, de jobbrabalra libegett is, a harang állványa recsegett s ingott; rendes harangozás mellett 5 percz alatt 206 kongást tett; kézzel ütve az ütőt a haranghoz 30 másod perczig hangzott; huzásához 4 erős ember kivántatva, ötödik a koronáján segített. — A napokban kész lett a mütét a harangon, azon terület, mely repedésekkel különböző irányban telve volt, a harangból kivágatott, ez ércztömeg 2 mázsa 99 \bar{n} . Augusztus 12-kén vizsgáltatott meg a munka, a harang hangja, mely előbb a repedés miatt zsémbes volt, megtisztult, körülbelül $\frac{1}{4}$ hanggal mélyebb hanguvá lön, az ütés után 60 másodpercig is hangzott. — a víz nem libegett a toronyban, az állvány nem ingott, nem recsegett. — rendes harangozásnál 5 percz alatt 190 ütést tett; huzásánál öt rántásra egy erős ember szólásra bírta, s egy óranegyedig egy 15 éves fiu nagy erőtetés nélkül harangozott, de rendszeren két ember teljesíti e munkát; — hangja távolabbról sokkal erősebb, áthatóbb s hangzatosabb. — Poszdech József munkája helybenhagyatott. Ohajtandó lenne, ha többi harangjaink is a könnyebb s czélszerűbb harangozás tekintetéből átídomittatnának, s miután nagyobb harangjainkat tűzvészkor, a kisebbeket pedig esti 9 órakor rendőri tekintetből a városi hatóság használja, remélhető, hogy az átídomitásnál a város pénztára az egyházen aránylag segíteni fog. — Az ispotály tornyában levő nagyobb haragnak kieserülésére Bodó Sámuel ur az ígért 50 frtot kifizette, kegyeletes adakozók további segélyétől föltételeztetik, hogy ott is jó egy pár harangra tehessünk szert, melyek egyike 7, másika 3 $\frac{1}{2}$ mázsás lenne, s uj módoni állvánnyal 2000

frtba kerülne, melybe azonban az ócska anyag beszámíttatnék. —

Valáhára megnyílt f. hó 10-kén, kertészeti egyesületünk csarnoka, és megkezdte közvetítését termesztő és fogyasztó közt. A vásár két fő napján alig tudta a látogatókat nemcsak gyümölcs, de helylyel is ellátni, oly nagy volt az érdekeltség, kivált a vidékiek részéről, kik közül többen tagjaivá lettek kertészeti egyesületünknek. Hogy az első napok zajából a csarnok jövőjére biztosan következtetni nem lehet, az természetes; de mi bizunk a csarnokbizottmány ügyszeretete, az ügynök: ifj. Konrád Sámuel ur buzgalma, különösen pedig a vállalat cél és korszerűségében, és minden jót várunk e csarnoktól. Hiszen neveltséges volna kétszeres áron venni rosz gyümölcsöt a piacról, mikor határozott mérsékelt díjért, az ügynökség által hozzá juthatunk, — nagy utánjárással bizonytalan megrendeléseket tenni messze földön, mikor az ügynökséget oly közel érjük. — és elvesztegetni kertészetünk eredményét, mikor azt ez uton nagy előnnyel értékesíthetjük; — szóval az eddigi slendriánt követnünk, holott a kísérlet legalább is nem árthat.

A csarnok Csanak József ur piacz-utczai házában van, s vidékiek ugyan oda czimzendő levél által is érintkezhetnek vele.

Figyelmeztetjük a vevőket, hogy az ügynökség minden gyümölcsöt, mely a felszelés után határozottan rosznak bizonyult be, visszavesz.

Folyó hó 13-kán egy hetvenkedő lovas a piacson keresztül vágatván, egy falusi szegény asszonyt elgázoltatott. Történt pedig ez fényes délben, épen a főörhely és a városház előtt, ott nézte néhány hajdu, hogy sajnálkozott a piaczi közönség felette, s nagy tanakodás után hogy viszik el valahova. Nézte, de nem szólott bele. Minek is? Hiszen a hajdu nem krámfuter!

Reszler színházában közelebb következő szín és dalművek adattak elő:

Aug. 7. Ilka. Doppler dalműve.

Aug. 8. II. Rákóczy Ferencz fogsága. Szigligeti drámája.

Aug. 9. A zsidóhölgy. Halewy dalműve.

Aug. 10. Egy magyar király. Hugo Károly drámája.

Aug. 11. A próféta. Meyerbeer dalműve.

Aug. 12. A jó barátok. Sardou vigjátéka.

Aug. 13. A ház becsülete. Battu drámája.

Aug. 14. A kunok. Császár dalműve.

Folytatás a mellékleten.

Melléklet a „Hortobágy“ 1862-diki 16-dik számához.

Lőrincz vásárunk felől általában annyit írhatunk, hogy az még csak tisztességes árnya sem volt hajdani vásárainknak. Ára ugyyszólván semminek sem volt, vevője még kevesebb.

A juh párját 6 frtjával láttuk vesztegetni, a szarvasmarháét 100—130 forintjával; a lovak pedig nagyobb részben eladatlanul maradtak.

Igy volt általában csaknem minden árucikkkel.

Buza talán még legtöbb fordult meg piacunkon, (a nagyobb összegeket képviselő „mutató“kat is tekintetbe véve). A debreczeni piacra jött buzákat általában kielégítő minőségűek. 170 fontosnál könnyebb alig volt. Különösen szépet láttunk Tisza Kálmán terméséből 1000 köbölnyt, 180 fontost, piros, nagy szeműt, olyat, hogy még Arisztides is zavarba jött volna láttára.

Több mint két évi szünetelés után, f. hó 9-kén ismét megtartatott a nagy templomban a ref. lelkészek felszenteltetésének ünnepélye. Ez uttal 39 lelkész bocsáttatott ki az ur szőlejének munkálására, az egyházi és világi rend nagy közönségének jelenlétében. Nem tartozhatik feladatunkhoz a vallásos ünnepély részletezése, de ki kell emelnünk, lelkésztársait képviselt szalontai ifju lelkész t. Szél Kálmán ur egyházi beszédének különösen tiszta, művelt nyelvezetét, mely örvendetes jelenség, például a Vasárnapi Ujságban nem rég közölt botrányos halotti beszéd mellett.

Nt. Révész Imre urnak lapunkban már említett legújabb művét, melynek czime „A legelső magyar nyelvteni mű szerzője“ a „Magyarország“ tárczája közli.

A magyar nemzeti színház, — melyet felesleges „pesti“-nek nevezni, miután más nemzeti színházunk nincs, — f. hó 25-kén ünnepli fenállása 25-dik évnapját. A prologot ez alkalomra Jókai írja.

Előadják „Árpád ébredését“ Vörösmartytól, melylyel ezelőtt 25 évvel a színház megnyitott.

Ugyanott közelebb megható ünnepély ment végbe, midőn a színpadról immár lelépett Lonovics Hollósy Kornélia „Melindát“ utolszor énekelte. — A visszavonult művésznő több mint 17 évig volt köztisztelet tárgya a színpadon, s az lesz ezentul is a magán életben, mert kit is ne ragadna tiszteletre a női kellemek oly egyesülése, és annyi hazaszeretet? Valóban tanulhatnának Hollósy Kornéliától azon légyjelleme művészek, kik a művészet világpolgáriságát a végletig viszik.

A Hortobágyon több helyen ástak kutakat, a Richard pap által megjelölt helyeken. Az eredmény mindenütt kedvező volt. És így e kísérletek bőven megjutalmazták a rájuk tett költségct. Nagy szerencse ez kivált a mostani nagy víz szükében, midőn a Hortobágy hidja alatt száraz lábball járnak, s midőn nem rég Kabán egy óra alatt 89 darab sertés dobbant le a nagy hőség miatt.

Hanem ha már a baromról gondoskodott a város, gondoskodják az emberekről is, mert a mi tapasztalásunk szerint alig van városban nagyobb vízhiány, mint Debreczenben, hol 30—40000 test, összesen 8—nyolcz belvárosi kut vizével kénytelen beérni. Körülbelől 5000 emberre esik egy kut, az is épen nem a javából. A Richard pap által levertett kutjelek így csak kellemetlenül hatnak a szomszédokra.

Hát a eser-utczai kutépítészeti szörny hány esztendeig fog még ijesztgetni?

Nagyon is csendes kereskedelmi piacunkon nem kis megdöbbenést okozott, 4 helybeli kereskedő háznak, alig több, mint egy hét alatt történt bukása. Ugy látszik azonban, hogy e bukások mindenike önálló, s ha egyes érdekelteket érzékenyen károsítanak is, piacunkra általános zavaró hatásuk nem lesz.

A debreczeni nők előtt ismeretes Gusztrinyi Sándor szokott körutjából városunkba érkezett és nóruihaszabás tanításait egészen új, amerikai ütényrajzmód szerint közelebb megkezdeni szándékozik.

A hideglelés elüzésére nagyon ajánlják az orgonavirágot, melyből egy csipetnyit félmeszely vízben theává főzve, hideglelés előtt tanácsolnak bevenni.

Derecskén a mult héten egy fiatal, alig 18 éves pórno kötél által vetett véget életének.

(Beküldetett:) Előfizetési felhívás a „Bihar“ czimű hirlapra. Megjelenik Nagyváradon, f. évi octóber 2-dikától kezdve hetenkint kétszer. Előfizetési ára vidékre egész évre 10 frt. — Kiadja Hollósy Lajos. Szerkeszti Györffy Gyula. — Reméljük, hogy Biharmegye 200 □ mfnyi területén találkozik annyi előfizető, mennyi e vállalat fentartására szükséges. (Mint hogy ez is „biharmegyei“ lap lesz, nem tudjuk, nem fogja e a D. N. Értésítő magát ezentul „fő-fő biharmegyei lap“-nak nevezni.)

Nyilvános számadás.

A debreczeni Színügyegylet könyvtára részére eddig következő adományozások történtek:

1. Bibok Lajos ur beküldte „Juliska“ czimű népsziművét.

2. Egy debreczeni névtelen adományozta Oldal József „Doge és fővezér“ czimű drámáját.

3. Komlóssy Imre ur adományozta Werthesz „Zrini Miklós“ czimű 3 felvonásos szomorujátékát. (Komárom. 1790.)

Midőn ezen adományokért az egylet nevében köszönetet mondok, egyszersmind figyelmeztetem a tisztelt közönséget, hogy a Színügyegylet részére könyvek, képek, rajzok, és szobrokat akár ajándékban, akár csak ideiglenes használat végett, azonkívül pénzádományt is szívesen fogadok.

Különösen felkérem mind azokat, a kiknek birtokában régibb színlapok, színházi zsebkönyvek, kéziratok, s színészetünk multjára vonatkozó bármely tárgyak volnának, hogy azokkal egyletünk könyvtárát érdekesíteni sziveskedjenek. Sok oly könyv és iromány hever észrevétlenül, vagy használatot fel profan czélokra, melynek legalább történeti érdeke van, s ha mindazok együtt volnának, nagyot könnyebbülne annak fáradsága, ki idővel a magyar színészet történelmét megírni fogja.

Egyszersmind tudatom, hogy eddig mintegy 150 kötetnyi könyvtárunk mától kezdve mindenkinek nyitva áll, a ki a színészetet tanulmányozni ohajtja.

Velem értekezhetni mindennap az „István“ gőzmatom irodájában, Czeglédutca, Kafka ház.

Debreczen 1862. aug. 12.

Illéssy György
könyvtárnok.

A szerkesztő izenete.

Th. K. urnak, Pesten. — Hogy becses felhívására, nyilatkozatát lényegben közöljük: erre méltányosság és erkölcsi kényszerűség indított minket; de lapunk egész szellemét meg kellene változtatnunk, hogy oly kifejezéseket, mint „aljas“, „hazug“, „bélpoklos“, melyeket irodalmunkból kitoröltetni ohajtunk, felvehessünk. Annálfogva kimentend ön minket, hogy nyilatkozatát csak kivonatosan (de így szóról szóra) közöltük. A lényeg benne van.

Egyébiránt látszik, hogy ön viszonyainkkal nem ismerős; hiszen nincs itt helye czáfolatnak. Mi debreczeniek annyiba vesszük már a hirhedt purgatorium tüzét, mint ha iskolás gyerekek nyelvök kinyujtásával csufolnak. — Közelebb minket fog az „akaratatos fátum“ megpurgatóriumozni.

„Hortobágy“

szépirodalmi, művészeti, gazdasági, kereskedelmi, ipar, s általában társas életi hetilap. Megjelenik minden pénteken. Előfizetési ára máj.—decz. 8 óra 3 frt. 50 kr., máj.—aug. 4 óra 1 frt. 70 kr. felévre 2 frt 50 kr. A ki 8 óra előfizet, az műmellékletül

a debreczeni állandó színház

diszes rajzát nyeri, Skalnicszky rajza szerint. — Hirdetések jutányos díjért közöltetnek. A lap tiszta jövedelme kizárólag jótékony célra fordittatik. — Minden a lapot érdeklő közlemény a szerkesztőhöz (Szécutca 2465. sz.) intézendő.

Nyiltér.

N y i l a t k o z a t.

Közelebről azon szerencsében részesültem, hogy az örökké handabandázni szerető Prépost István ur, zuglapjában, a maga szokott modorával minden ok nélkül reám rivalkodék. Miután a társadalom Prépost urat még a köz-tiszteletben álló Xántus János ellen folytatott izgágásokaikor teljesen elítélte, s a Debreczen értelmiségét képviselő t. cz. kaszinó közelebről lapját, mint botrányt, kebeléből nagyméltán kilökte: Prépost ural szóba sem ereszkedném, ha e rövid választ, illetőleg néhány kérdést a t. cz. debreczeni közönség tájékozása tekintetéből szükségesnek nem ítélem vala.

Prépost ur engem „knrucz poéta“-nak nevez. Igen helyesen. — Midőn azonban azért nevez „knrucz“-nak, hogy edicső szóval megbélyegezzem, csak a maga labanczságát árulta el.

Prépost ur föttebb mint láttuk — maga mondá, hogy „poéta“ vagyok, lejjebb pedig azt írja, hogy „több sikerült versemről“ vagyok ismeretes, végül mégis azt ohajtja, hogy hagyjak fel irodalmi működésemmel. Hol itt a logica?

És most két kérdést. Válaszoljon nekem Prépost ur: mi jögon tulajdoníthat nekem egész positivitással egy névtelenül kinyomatott költeményt, s mi jögon akarhatja sarral bedobálni, névtelen versből kiindulva, egy ön szerint is „ismeretes“ író egész nyilvános pályáját? — Továbbá: bizonyítsa be ön azon állítását, hogy ama költemény az „ország nevében“ iratott.

Ha e két felhívásomnak kellőleg, azaz alapos okokkal eleget nem teend: én önt ország-világ előtt szántsándékos rágalmazónak nyilvánítom.

Pest. 1862. aug. 10-kén.

Thaly Kálmán
a „Pesti napló“ szerkesztősége tagja.

Vasuti-menetrend

1862. máj. 1-től kezdve, érvényes az 1862. nyári havakra.

I. Kassa és Nagyváradszék felé		
Bécs ind.	8 óra — perc este	7 óra 45 perc reg.
Pest "	6 " 25 " reg.	5 " 35 " délu.
Czegléd "	9 " 27 " "	8 " 24 " este
Szolnok "	10 " 27 " "	9 " 42 " éjjel
Püsp.-Ladány " "	1 " 26 " délu.	1 " 20 " "
Debreczen " "	3 " — " "	3 " 47 " reg.
Tokaj "	5 " 25 " "	8 " 4 " "
Miskolcz "	7 " 19 " este	11 " 1 " déle.
Forró-Encs "	8 " 28 " "	12 " 52 " dél.
Kassa érk.	9 " 51 " "	3 " — " délu.
Püsp.-Ladány ind.	1 " 53 " délu.	1 " 40 " éjjel
B.-Ujfalú "	2 " 54 " "	3 " 6 " reg.
Nagyvárad érk.	3 " 45 " "	4 " 40 " "
II. Arad felé		
Bécs ind.	8 óra — perc este	7 óra 45 perc reg.
Pest "	6 " 25 " reg.	5 " 35 " este
Czegléd "	9 " 42 " "	8 " 39 " "
Szolnok "	10 " 40 " "	10 " 11 " éjjel
Mező-Tur "	11 " 46 " "	12 " 14 " "
Csaba "	1 " 22 " délu.	3 " 9 " reg.
Arad érk.	3 " 3 " "	6 " — " "
III. Kassa és Nagyváradszék Pesti és Bécsi felé		
Kassa ind.	5 óra 26 perc reg.	11 óra — perc déle.
Forró-Encs "	6 " 39 " "	1 " 3 " délu.
Miskolcz "	7 " 57 " "	3 " 2 " "
Tokaj "	9 " 35 " "	5 " 35 " "
Debreczen "	12 " 12 " reg.	10 " 29 " éjjel
Püsp.-Ladány " "	1 " 45 " délu.	12 " 56 " "
Szolnok "	4 " 44 " "	4 " 43 " reg.
Czegléd érk.	5 " 41 " este	5 " 54 " "
Pest "	8 " 37 " "	8 " 45 " "
Bécs "	6 " — " reg.	6 " 33 " este
Nagyvárad ind.	11 " 12 " déle.	9 " 30 " este
B.-Ujfalú "	12 " 5 " dél.	11 " — " éjjel
Püsp.-Ladány érk.	12 " 54 " "	12 " 16 " "
IV. Arad Pest felé		
Arad ind.	12 óra 41 perc délu.	8 óra 20 perc este
Csaba "	2 " 17 " délu.	11 " 13 " éjjel
Mező-Tur "	3 " 50 " "	2 " 3 " reg.
Szolnok "	5 " 9 " "	4 " 12 " "
Czegléd érk.	5 " 56 " este	5 " 39 " "
Pest "	8 " 37 " "	8 " 45 " "
Bécs "	6 " — " reg.	6 " 33 " este

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

A vasúthoz csatlakozó postakocsik indulnak:

Aradról Szebenbe, mindennap este 6 órakor az utasok fölvételével.
Nagyváradról Kolozsvárra, mindennap este 6 órakor. (Az utasok fölvételével.)
Nyiregyházaról Szathmártá, vasárnap, szerdán, pénteken este 6 órakor.
Nyiregyházaról Beregszászba, naponként reggel 6 órakor.
Nyiregyházaról Nagybányára hétfő, kedd, csütörtök, szombat este 6 órakor.
Tokajból S. A. Ujhelybe, mindennap este 7 órakor.
Kassáról Lőcsére mindennap éjjeli 1 órakor.
Kassáról Przemyslbe szerdán és szombaton délután 2 órakor.
Kassáról Szigethre mindennap este 10 órakor.
Kassáról Munkácsra mindennap este 10 órakor.

(A. 3—5.)

Az igazgatóság.

Kiadó: a debreczeni Szinügyegylet.
Szerkesztő: Illésy György.

Piaczi árak aug. 12-kén.

Közép ár: 1 pozsonyi mérő tiszta buza 4 frt. 20 kr. — Kétszeres 3 frt. 60 kr. — Rozs 2 frt. 60 kr. — Árpa 1 frt. 90 kr. — Zab 1 frt. 45 kr. — Tengeri 3 frt. 90 kr. — Köles 3 frt. 70 kr. — Kása 5 frt. 60 kr. — Egy mázsa szalonna 38—40 frt. — kr. — Egy font marhahus 20 kr.

H I R D E T É S E K.

7303.
1862.

Árverési hirdetmény.

Szabad királyi Debreczen város Tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az utszai világítás folyó 1862-dik évi november első napjától számítandó három egymásután következő évekre folyó évi augusztus 14-kén délelőtt 9 órakor a városgazdai szobában tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adatik.

Mely alkalomra a vállalkozók elegendő bánatpénzel ellátva ezennel meghivatnak, az árverési feltételek a városgazdai hivatalnál addig is megtekinthetők lévén.

Kelt Debreczenben 1862-dik évi július 31-kén tartott Tanácsülésből.

Kiadta:

Aszalay József

főjegyző.

Kerestetik

egy helybeli díszaru kereskedésbe, 14—15 éves, jó erőkölsű tanuló. — Bővebb értesítést ad Handtel Vilmos (piac-uteza, Csanakház.)

Kiadó ház.

Nagyujtásán a 1607-ik számú egész ház sept. 1-től kezdve egy vagy több évre bérbe kiadatik.

Értekezni lehet a feltételek végett Csanak József és társa fűszerkereskedésében, vagy a hely színén.

Meghívás.

A debreczeni „István“ gőzmalom-társulat választmányának folyó évi 77-dik sz. a hozott végzése folytán **f. évi augusztus 24-kén délelőtt 10 órakor** a helybeli polgári kaszinó teremében tartandó **közgyűlésre** a részvényesek tisztelettel meghivatnak.

Kelt a debreczeni „István“ gőzmalom-társulat választmányának 1862. július 25-kén tartott üléséből.

Komlóssy Imre m. k.

Vinczei Viktor m. k.
jegyző.

A „Phönix“ Biztosító társaság.

Van szerencsénk a t. cz. közönségnek ezennel tudomására juttatni, miszerint **E. Kiss Zsigmond** ur barát-ságos egyetértés folytán a Debreczen kerületi főügynökségről lemondván; a társaság debreczeni főügynöksége képviselőségünk kezelése mellett **Magyar Imre** társasági felügyelő ur vezetése alatt fog folytatattatni, újabb határozatig.

Ezen új kezelési rendszernek felállítása a mai naptól kezdve életbe is lépett; — felkérjük a t. cz. közönséget nevezett főügynökségünket becses bizodalmaival továbbra is szerencséseltetni.

Pest 1862. Augusztus 7-kén.

A „Phönix“ biztosító társaság
Magyarországi képviselősége

Holländer Testvérek.

Alólirottak tisztelettel jelentjük a nagyérdemű közönségnek, miszerint a bikszádi nagy hirű savanyúvíz főraktára

kereskedésünkben létezik, hol is mind egyes palaczkokban mind ládánként folytonosan a legjobb minőségben kapható. Ezen savanyúvíz kitünő jótékony hatása:

1. A gyomor és bélsatorna számos rendtelenségeiben, hiányos emésztés, székszorulásban stb. Ennél-fogva ajánlható mindennapi használatra akár magában, akár borral vegyítve.

2. Az idült hurut, köhögés, kezdődő gümőkór ellen fölülmulja alkatrészei tartalmasságánál fogva a hires gleichenbergi és seltersi vizeket. Ilynemű bajokban mind tisztán, mind savóval vegyítve a legjobb sikerrel használható.

3. Az aranyeres bajokban, májdagadásokban páratlan hatása, miről számos helybeli lakosok tehetnek már eddigelé is tanubizonyságot. — Kik e víz gyógyerejéről részletesebb ismereteket kívánnak magoknak szerezni, utasítatnak Dr. Török József „A két magyarhaza elsőrangu gyógyvizei s fürdőintézetei“ czimű munkájára, mely minden könyvkereskedésben kapható.

Debreczen. 1862. Jul. 31.

Tátray és Führer.

Boltjok van a Teleky-uteza sarkán a Boda házban.

A takarékpénztár érdekében.

A f. évi július 1-ső napjától fogva, a debreczeni takarékpénztári társulatnak f. évi május 9-kén tartott közgyűlésén keletkezett határozata folytán, a betételek utáni kamatláb 4 száztóliról, általánosságban 5 száztólira fellebb emeltetett, azonkívül a betételek utáni kamatok, úgy a betétel mint a kivétel alkalmával, nem úgy mint eddig csak egész hónapokról, de f. év július 1-ső napja után, fél hónapokról is, a betevők javára kiszámíttatni, és kifizettetni fognak.

Ezen, a betevőkre nézve kedvező határozat, oly kijelentéssel tétetik ezennel közhirrre, miszerint a legalább egy évig fel nem mondható tőkék után a választmány 6 száztóli kamatot is utalványozhat. Az ez iránti nyilatkozatok a takarékpénztárnál teendők.

Komlóssy Imre m. k. elnök igazgató.

Táry Gusztáv m. k. jegyző.

57^{dik} ÁRJEGYZÉK

az „István“ gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztrák értékben, kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	15	20	kr	Rozsliszt 2-dik rendű	5	60	kr.
B. ugyanaz apró	15	20	„	00. árpakása	15	—	„
C. dara középszerű	13	40	„	0. árpakása	14	—	„
0. királyliszt	14	20	„	1. árpakása	12	—	„
1. lánghliszt	13	20	„	2. árpakása	10	—	„
2. montliszt	12	20	„	3. árpakása	8	—	„
3. zsemlyeliszt	10	40	„	4. árpakása	7	—	„
4. fehérkenyérliszt 1-ső rendű	8	20	„	Árpaliszt	3	—	„
5. ugyanaz 2-dik „	7	—	„	Dercze	3	—	„
6. barnakenyérliszt	5	40	„	Lábliszt	3	—	„
Kétszeresliszt	6	70	„	Korpa	2	—	„
Rozsliszt 1-ső rendű	8	—	„	Buzaalj	3	20	„

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétet azonban a vevő visszakapja, ha a zsákot, az elvitel napjától számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszazsallítja.

Debreczen 1862. Junius 19.